

Jaarverslag 2001

Nederlands instituut voor Zuidelijk Afrika

Redactie en productie: Christine Brackmann

Nederlands instituut voor Zuidelijk Afrika

Inhoudsopgave

1	Nederlands instituut voor Zuidelijk Afrika	3
2	Voorwoord	4
	2.1 'Wat heb je ons echt te bieden?'	4
	2.2 Organisaties die dóórgaan.....	4
	2.3 En ook NiZA gaat door.....	5
3	Drie programma's	6
	3.1 Aanpak.....	6
	Sectorplannen.....	6
	3.2 Programma Media en Vrijheid van Meningsuiting.....	6
	Mediavrijheid en -diversiteit.....	7
	Training en research	8
	Community Radio	8
	Community Communicatie.....	8
	Uitwisseling en voorlichting	8
	Geen democratie zonder informatie	9
	3.3 Programma Mensenrechten en Vredesopbouw.....	10
	Toegang tot recht.....	10
	Vredesopbouw.....	11
	Lobby en bewustwording.....	11
	Vooruitblik 2002	12
	Projecten	12
	3.4 Programma Sociaal-Economische Empowerment	14
	Community Based Tourism	14
	Handel en schulden.....	14
4	Voorlichting	16
	4.1 De afdeling communicatie	16
	Politiek, innovatief en professioneel	16
	Beleidsplan Communicatie	16
	Oprichting van de afdeling communicatie.....	17
	4.2 NiZA in de media.....	17
	4.3 Levend Jaarboek 2001	17
	4.4 Scriptieprijs	18
	4.5 Publicaties	19
	Reguliere uitgaven.....	19
	Andere uitgaven	19
	4.6 Zuidelijk Afrika.....	19
	4.7 BIDOC.....	20
	Verzamelen en ontsluiten.....	20
	Studenten	20
	Archief en geschiedenis	21
	4.8 www.niza.nl	21
5	Bij NiZA in huis.....	23
	5.1 Zimbabwe Watch	23
	Binnenlandse lobby	23
	Buitenlandse lobby	23
	Media	23
	5.2 SANPAD	24

Projecten	24
5.3 Stedenband 2001	25
Samenwerking met Beira.....	25
Activiteiten in Nederland.....	25
Scholieren	25
5.4 Fatal Transactions.....	27
Diamanten, ABN-AMRO en de EU	27
'Weet u waar uw diamanten vandaan komen?'	27
Bloed aan de gsm	28
6 Jaarrekening 2001	29
6.1 Financiële verantwoording.....	29
Toelichting op de financiële situatie.....	29
Toelichting op de baten	30
Toelichting op de bestedingen	32
6.2 Balans per 31 december 2001	33
6.3 Accountantsverklaring.....	36
7 Bijlagen.....	37
7.1 Medewerkers.....	37
Directie en management	37
Bestuur.....	37
Medewerkers	37
Vrijwillige medewerkers aan kwartaalblad 'Zuidelijk Afrika'	38
7.2 Externe relaties.....	38

1 Nederlands instituut voor Zuidelijk Afrika

NiZA is een politiek onafhankelijke stichting die zich sterk maakt voor democratisering in zuidelijk Afrika. De doelstellingen van NiZA zijn:

- Het leveren van een bijdrage aan de ontwikkeling van stabiele en democratische samenlevingen in zuidelijk Afrika.
- Het versterken van de positie van achtergestelde bevolkingsgroepen in zuidelijk Afrika op sociaal, economisch en politiek terrein.
- Het levend houden van de belangstelling voor zuidelijk Afrika in Nederland

NiZA is in 1997 voortgekomen uit drie organisaties die vanaf de jaren zestig de politieke strijd tegen apartheid hebben gesteund: Komitee Zuidelijk Afrika, Anti-Apartheids Beweging Nederland en de Eduardo Mondlane Stichting. Het Nederlands instituut voor Zuidelijk Afrika gaat door, met 'solidariteit nieuwe stijl'. Na de afschaffing van de apartheid blijft onze betrokkenheid nodig. De regio heeft nu te kampen met toenemende centralisatie van de macht, geweld, armoede en aids. NiZA sluit aan bij betrokken mensen en groepen die zelf actief aan die problemen werken. Een kritische blik is essentieel. NiZA heeft die kritische blik, maar ook de kennis om een bijdrage te leveren aan een democratische samenleving en goed bestuur in zuidelijk Afrika.

Nederlands instituut voor Zuidelijk Afrika
Prins Hendrikkade 33
Postbus 10707
1001 ES Amsterdam
Telefoon: +31 (0)20 520 62 10
Fax: +31 (0)20 520 62 49
E-mail: niza@niza.nl
www.niza.nl

Donaties en abonnementen: giro 26655
Overige betalingen: giro 600657

Colofon

2 Voorwoord

Ieder jaar hopen we weer dat we u kunnen berichten dat het in het afgelopen jaar veel beter is gegaan in zuidelijk Afrika. En ieder jaar moeten wij u weer teleurstellen. Dat motiveert niet. We kunnen toch niet weer melden dat er alleen in Botswana een redelijk democratisch bewind is? Dat het in Zimbabwe, Angola en de Democratische Republiek Congo nog erger is geworden? Dat Mbeki nog even eigenwijs is als het om aids of om Zimbabwe gaat? Dat het nu ook in Malawi en Swaziland rommelt en dat er zelfs in Zambia geen eerlijke verkiezingen zijn gehouden? Wordt u daar niet moe van? 'Laat dat continent toch in de oceaan zakken, het wordt toch nooit wat met Afrika,' fluisterde een boekencolumnist, nadat ik voor de tiende keer voor de radio had verteld dat het in Zimbabwe helemaal verkeerd gaat. 'U begrijpt toch wel dat dit een grapje was,' voegde hij er aan toe, omdat ik kennelijk te serieus bleef kijken.

Cynisme is zo gemakkelijk. En lijkt zo gerechtvaardigd. Zeker als het gaat om de terreinen waar NiZA zich op richt. Op het gebied van de media, de mensenrechten en de economische ontwikkelingen - de politiek, kortom - loopt het bij uitstek fout in Afrika. En dat is wat doordringt in het Noorden. Maar het cynisme vergaat je snel als je in Afrika bent.

2.1 'Wat heb je ons echt te bieden?'

Het laat je niet onberoerd als je in Afrika reist: de roep om respect, de schreeuw om niet vergeten te worden. Om niet overgelaten te worden aan corrupte en machtsbeluste leiders. Of aan gewelddadige militairen of politiemensen. Om niet achtergelaten te worden zonder medicijnen tegen de vreselijkste ziektes, zonder eten, met droogte of overstromingen. De kloof tussen bevolking en politiek is immens in zuidelijk Afrika. De meeste mensen houden zich bezig met overleven en verwachten weinig van de politiek. Het is hartverwarmend hoe open en hartelijk de bevolking in de meeste landen in Afrika is. Je bent overal welkom, krijgt altijd te eten en te drinken. Men lacht, danst en treurt met elkaar, en soms met ons. Niemand die de grenzen voor ons dichtgooit en begint met ons te wantrouwen. Hoewel, dat laatste komt wel eens voor. 'Wat heb je ons écht te bieden?,' is dan de vraag.

Wij hebben het allemaal na 11 september vorig jaar beloofd. Alle aandacht ging ineens naar de strijd tegen terrorisme, vooral buiten Afrika. Wij zullen u niet vergeten, lieten we onze partners in zuidelijk Afrika weten. Maar is dat ook zo? We hebben weinig kunnen bieden. Een beetje voor hen lobbyen in Nederland en Europa, een beperkt aantal mensen opleiden om radioprogramma's te maken, een dagblad uit te geven, een mensenrechtenorganisatie te leiden en om effectief samen te werken. Allemaal een beetje.

2.2 Organisaties die dóórgaan

Waarom gaan we dan door, als het allemaal zo minimaal is wat we kunnen doen? Vanwaar al die moeite? Omdat zij ons vragen. Die gewone mensen in Afrika. 'Laat ons niet alleen,' vragen ze ons dagelijks. NiZA luistert, en zoekt naar mensen en

organisaties die met oprechte vragen komen. Wij kunnen grote problemen als armoede en geweld niet oplossen. Wij kunnen wél die organisaties in zuidelijk Afrika ondersteunen die mensen hoop blijven geven en doorgaan, ook al is het perspectief treurig. En gelukkig zijn dat er vele. Wij beperken ons tot die terreinen waarop we ook politici in Europa tot andere gedachten over Afrika kunnen brengen. Onderwerpen die ook mensen in Nederland tot betrokkenheid bij Afrika kunnen verleiden. Geen doel op zichzelf, maar bittere noodzaak om als samenleving iets te doen voor hen die het echt nodig hebben, die gewone mensen in Afrika.

Om dat laatste te verbeteren heeft NiZA het afgelopen jaar zijn communicatieafdeling en -beleid geprofessionaliseerd. Meer publiciteit, meer perscontacten, betere fondswerving, meer 'smoel' naar buiten, naar u, die dit leest. Daarnaast zijn de programma's op de rails gezet. Vooral het mediaprogramma loopt als een trein. De Fatal Transactions-campagne, waarin NiZA met andere Europese ngo's strijdt tegen het gebruik van grondstoffen voor oorlogsdoeleinden, is flink uitgebreid. De eerste fase van het South African Netherlands Research Programme on Alternatives in Development (SANPAD), waarvan het secretariaat bij NiZA is gehuisvest, is geëvalueerd en zal waarschijnlijk doorgezet worden. De stedenband Beira-Amsterdam - eveneens gehuisvest bij NiZA - loopt in de praktijk goed, maar de gemeente Amsterdam twijfelt over de toekomst ervan. Het secretariaat van Zimbabwe Watch heeft ook onderdak gevonden bij NiZA. In de aanloop naar de presidentsverkiezingen in Zimbabwe is dit een uiterst effectief samenwerkingsverband gebleken tussen acht ontwikkelingsorganisaties. Zimbabwe Watch speelde een belangrijke rol in de lobby bij Buitenlandse Zaken en de Europese Unie. De onderlinge samenwerking is een voorbeeld van hoe ngo's binnen Nederland kunnen samenwerken.

2.3 En ook NiZA gaat door

NiZA is actief betrokken geweest bij de ontwikkeling van een medefinancieringsprogramma voor kleine organisaties van het ministerie van buitenlandse zaken. Voor NiZA gaat dit programma pas in 2003 mogelijke verlichting brengen in de financiële situatie van de organisatie. Die was in 2001 nog niet goed. Een gevolg van 'investeren in de toekomst', wat inhoudelijk al wel zijn vruchten afwerpt, maar financieel nog niet.

NiZA als organisatie groeit en bloeit. Professionele mensen hebben de organisatie versterkt. NiZA is een club van jonge mensen geworden, vooral jonge vrouwen. De werklust en het elan zijn groot, de sfeer is constructief en positief. Gezamenlijk bepalen we de contouren voor een meerjarenbeleid (tot 2007), waarin het innovatieve karakter van de organisatie centraal staat. De ambitie binnen de organisatie is groot, de vraag van partners in het Zuiden ligt er. Beheersbaarheid van middelen en groei is dan ook het onderwerp waarop we ons in 2002 uitgebreid gaan bezinnen.

Peter Hermes
Directeur

3 Drie programma's

3.1 Aanpak

NiZA beschouwt democratisering als een essentiële voorwaarde voor de bestrijding van armoede en ongelijkheid. In al haar activiteiten streeft NiZA er naar de democratische processen en de civil society te versterken. Dat doen we in drie programma's:

- Programma Media en Vrijheid van Meningsuiting
- Programma Mensenrechten en Vredesopbouw
- Programma Sociaal-Economische Empowerment

De NiZA Programma's zijn een samenhangend geheel van personele assistentie, linking en twinning, lobby, belangenbehartiging en voorlichtingsactiviteiten. Contacten met de partnerorganisaties in het Zuiden vormen de basis van de NiZA Programma's.

De drie programma's werken volgens dezelfde aanpak:

- Partnerorganisaties in zuidelijk Afrika hebben zeggenschap (ownership) over projecten, lobby-issues, bewustwording en belangenbehartiging. Uitgangspunt voor NiZA is samenwerking met de zuidelijk-Afrikaanse partners op strategisch niveau.
- De NiZA Programma's zijn gericht op het versterken van de civil society, onder meer door regionale samenwerking te ondersteunen en te werken aan capaciteitsopbouw.
- Lobby en belangenbehartiging doet NiZA in nauw overleg met de partners in zuidelijk Afrika, en in samenwerking met organisaties in het Noorden.
- De NiZA Programma's omvatten voorlichtingsactiviteiten in Nederland om betrokkenheid bij en solidariteit met zuidelijk Afrika te bevorderen.

Sectorplannen

Voor de samenwerking met partners ontwikkelt NiZA sectorplannen, die gefinancierd worden door PSO. Een sectorplan richt zich niet op individuele organisaties en projecten, maar op de versterking van de gehele sector. De toegevoegde waarde van een sectorplan is dat het succes van een project niet zozeer afgemeten wordt aan wat de uitvoerende organisatie er aan heeft, maar aan wat het project betekent voor de gehele sector. Binnen een sectorplan is regionale samenwerking van groot belang. Daarom ondersteunt NiZA bestaande en nieuw opgerichte netwerken en stimuleert ze de uitwisseling van informatie en ervaring tussen de zuidelijke partners. Voorbeelden hiervan biedt het NiZA Programma Media en Vrijheid van Meningsuiting.

3.2 Programma Media en Vrijheid van Meningsuiting

Onafhankelijke en kwalitatief goede media dragen bij aan de bestrijding van armoede. Kritische journalisten fungeren als waakhond en signaleren misstanden, corruptie en schendingen van mensenrechten. Kranten en radioprogramma's dragen bij aan democratisering doordat goed ingelichte mensen beter in staat zijn keuzes te maken,

bijvoorbeeld in verkiezingstijd. Onafhankelijke en toegankelijke media vergroten de weerbaarheid van de bevolking.

Dat klinkt mooi, maar de praktijk is weerbarstig: bevrijders ontpopten zich regelmatig tot dictators die de persvrijheid beperken; journalisten ontbreekt het vaak aan enige opleiding; kranten bereiken slechts een klein deel van de bevolking, et cetera, et cetera. Daarom ondersteunt NiZA onafhankelijke media op verschillende niveaus in de regio zuidelijk Afrika, onder meer door contacten te bevorderen tussen mediamakers daar en in de rest van de wereld.

In 2001 besteedde het NiZA Programma Media en Vrijheid van Meningsuiting met behulp van de vereniging PSO zo'n twee miljoen euro aan ongeveer 180 projecten van veertig mediaorganisaties in zuidelijk Afrika. De uitvoerende staf bij NiZA bestond in 2001 uit programmamanager Bob van der Winden en drie medewerkers en werd geholpen door vijf parttime consultants 'in het veld'.

Het Programma Media en Vrijheid van Meningsuiting kent de volgende onderdelen:

- 'Mediavrijheid en -diversiteit' en 'Training en research' zijn gericht op de traditionele media (kranten, landelijke radio).
- 'Community communicatie' en 'Lokale radio' zijn gericht op laagdrempelige, soms nieuwe media.

Mediavrijheid en -diversiteit

NiZA steunt projecten ter verdediging van de journalistiek en de persvrijheid. Een belangrijke partner hierbij is het Media Institute of Southern Africa (MISA). In Swaziland steunde MISA de krant The Guardian in haar strijd tegen een publicatieverbod. In heel zuidelijk Afrika werkte MISA hard aan het opzetten van legal defense funds om de verdediging van gearresteerde of bedreigde journalisten te bekostigen en advocaten op te leiden op het gebied van mediawetten. Ook lobbyen MISA en de regionale afdelingen actief voor betere mediawetten.

In 2001 werd met een grote conferentie gevierd dat tien jaar geleden de 'Windhoekverklaring over de Persvrijheid' in Namibië werd ondertekend door de regeringsleiders van de SADC-landen. De medewerkers en vier consultants van het NiZA-mediaprogramma, een directielid van de Utrechtse School voor Journalistiek en een kamerlid bezochten de conferentie in Windhoek, evenals twintig van de veertig partnerorganisaties van het NiZA-mediaprogramma.

In Windhoek ondersteunde NiZA een bijeenkomst van mediatrainers uit heel zuidelijk Afrika. De bijeenkomst was georganiseerd door de plaatselijke school voor journalistiek. Daarnaast ondersteunde NiZA een regionale bijeenkomst van hoofdredacties, georganiseerd door NSJ, de regionale trainingsorganisatie. Uit deze bijeenkomsten is later in het jaar de Southern African Media Trainers Network (SAMTRAN) voortgekomen.

Volgend jaar zal het Programma Media en Vrijheid van Meningsuiting onder meer de ontwikkeling ondersteunen van een effectief waarschuwingssysteem dat publiciteit genereert rondom bedreigde of gearresteerde journalisten. Met medewerking van de Nederlandse Vereniging van Journalisten zal dat systeem ook een Nederlandse en Europese component krijgen.

Training en research

Het Southern African Media Trainers Network (SAMTRAN) is een netwerk van journalistieke opleidingsinstituten in de regio zuidelijk Afrika en is opgericht met actieve steun van NiZA. Dit netwerk gaat aan de slag met de ontwikkeling van leerprogramma's, uitwisseling van kennis, uitwisselbaarheid van diploma's, et cetera. NiZA verwacht via het netwerk een grote bijdrage te kunnen leveren aan de kwaliteitsverhoging in de media. Het rapport Media Training Needs Assessment for Southern Africa, dat aan de basis ligt van de oprichting van SAMTRAN, is eveneens door NiZA gefinancierd. Het rapport inventariseert welke journalistieke opleidingsmogelijkheden er zijn in zuidelijk Afrika en welke behoeften bestaande trainingsinstituten hebben.

Samenwerking tussen scholen voor journalistiek in Nederland en zuidelijk Afrika wordt door NiZA sterk bevorderd en begint nu langzaam op gang te komen. Ondertussen financiert NiZA een groot aantal trainingen voor Afrikaanse journalisten: van computercursussen tot internetjournalistiek, van de finesses van financiële journalistiek tot het maken van documentaires met moderne, goedkope middelen.

Ter bevordering van kwalitatief hoogstaande onderzoeksjournalistiek heeft NiZA samen met MISA de Manyararaprijs in het leven geroepen. Jaarlijks zenden journalisten hun onderzoekswerk in en kunnen dan een prijs van e 2000,- en een beurs van e 10.000,- (ter beschikking gesteld door PSO) winnen. In 2001 ging de prijs naar de Zuid-Afrikaanse Lynne Altenroxel, die onthulde dat bijna tweehonderd dokters smeergeld ontvingen van de farmaceutische industrie.

Community Radio

In grote delen van zuidelijk Afrika is radio de enige bron van informatie. Kranten bereiken die gebieden niet, of kunnen door analfabetisme niet worden gelezen. NiZA ondersteunt daarom de koepelorganisatie NCRF in Zuid-Afrika die radioformules ontwikkelt en voorbeeldprojecten uitvoert. In Angola werkt Radio Ecclesia met hulp van NiZA aan het opzetten van een netwerk van lokale radio's. In Zimbabwe is gewerkt aan het opzetten van een satellietnetwerk van correspondenten en (semi-legale) kortegolfuitzendingen. Met name de projecten in Angola en Zimbabwe maken de politieke dimensie van het mediaprogramma zichtbaar.

Community Communicatie

Ongeveer de helft van de bevolking in zuidelijk Afrika heeft noch krant, noch radio en is dus geheel verstoken van elke toegang tot de media. NiZA ondersteunt daarom vele kleine organisaties die zich op dit deel van de bevolking richten. Dit is een moeilijke en tijdrovende materie, die alleen op de lange duur vruchten af zal kunnen werpen. Niettemin worden op plaatselijk niveau (rurale gebieden in Zimbabwe; Huambo in Angola) resultaten geboekt, die als voorbeeld voor andere media- en ontwikkelingsorganisaties kunnen dienen. Volgend jaar zal de nadruk liggen op het verder ontwikkelen van deze voorbeeldprojecten.

Uitwisseling en voorlichting

Op de NiZA-website is een aparte subsite gewijd aan het Mediaprogramma. Via de e-mailniewsbrief Media News houdt NiZA vierhonderd abonnees viermaal per jaar op

de hoogte over de ontwikkelingen van het Programma Media en Vrijheid van Meningsuiting. Media News wordt ook gepubliceerd op de NiZA-website.

Studenten van de School voor Journalistiek in Tilburg stelden twee dossiers samen met onder meer artikelen uit de collectie van NiZA's Bibliotheek- en Documentatiecentrum: Persvrijheid in Zuidelijk Afrika, door Jolanda Mels, en HIV/aids in Zuidelijk Afrika, door Marcella Bos.

Chudi Ukpabi, consultant van het Mediaprogramma, stelde het Handbook on Journalism Ethics. African Case Studies (onder redactie van Berendien Bos) samen. Dit is het eerste studieboek over journalistiek in Afrika, geschreven door Afrikaanse journalisten (vijftien in totaal).

Binnen het HIV-HOP-project ontmoeten rappers uit Tanzania, Zuid-Afrika en Nederland elkaar en schrijven ze songs over wat hen bezighoudt. In zuidelijk Afrika is hiphop te beschouwen als een nieuwe manier van informatieverspreiding en bewustwording. Het project leverde een CD op, die inmiddels onder radiostations in Nederland is verspreid. De AVRO maakte een documentaire over deze uitwisseling, die 13 september op de TV verscheen en in 2002 herhaald zal worden; in samenwerking met bibliotheken en scholen wordt inmiddels een lespakket ontwikkeld rond de video. Hoogtepunt van het project was het driedaagse Diggydot.com-festival met theater, rap en spoken word, in het Frascati-theater te Amsterdam. Voor dit festival werkten acht rappers uit Kaapstad samen met de Nederlandse theatergroep Made in da Shade.

Geen democratie zonder informatie

Zelf informatie verzamelen en daar een publicatie van maken: over kiesrecht, mensenrechten, democratische besluitvorming, lokaal bestuur, de rechten van kinderen... NiZA-partner ACPDT stelt de bevolking van Zimbabwe in staat zichzelf te ontwikkelen.

Kathy Bond-Stewart richtte in 1995 met drie anderen de African Community Publishing and Development Trust (ACPDT) op. Het team werkte al samen sinds de onafhankelijkheid van Zimbabwe in 1981. Bond-Stewart: 'Wanneer mensen zelf een boek of brochure publiceren, dan zijn ze niet alleen trots op wat ze bereikt hebben, ze leren ook hoe ze zelf hun leefomstandigheden kunnen verbeteren.' ACPDT is een van de partnerorganisaties van NiZA in Zimbabwe.

Onvermoede talenten

In het team van ACPDT zitten onder meer Talent Nyathi and Lucia Chikuhuhu-Manyuchi, oud-strijdsters uit de bevrijdingsbeweging. Hun visie is dat kwetsbare groepen zoals armen en vrouwen, zeggenschap moeten krijgen over hun leven. Lokale activiteiten kunnen bijdragen aan het proces van democratische veranderingen.

Een van ACPDT's activiteiten is het Local Leadership Programme. Het ging in 1997 van start in Zimbabwe en Angola en richt zich op dorpsjongeren tussen de 18 en de 25, met name de vrouwen. Bond-Stewart: 'De effecten van armoede zijn met name psychologisch. Een ontwikkelingsproject met alleen materiële effecten, verandert de situatie dus niet. ACPDT's nieuwe benadering houdt in dat we de dorpsmensen in staat stellen zélf onderzoek te doen naar lokale onderwerpen, zélf publicaties te maken en zélf plannen te maken voor mogelijke veranderingen in hun gemeente.'

Een van de deelnemers stelt: 'Iedereen die meewerkte aan de publicaties kwam erachter dat men onvermoede talenten bezit. Er ging een wereld voor ons open. We begonnen creatiever te denken, logischer te redeneren en kritischer de feiten te analyseren. Our minds became liberated!'

Voorlichting via uitvaartorganisaties

ACPDT houdt zich ook bezig met voorlichting over burgerrechten zoals kiesrecht. Ze verspreiden brochures en trainingsmateriaal in maar liefst zestien landen in Afrika. Bond-Stewart: 'We richten ons op de gewone burgers, met name diegenen die niet kunnen meebeslissen, bijvoorbeeld door analfabetisme.' Samen met de National Constitutional Assembly (NCA), waarin verschillende Zimbabwaanse organisaties werken aan een nieuwe grondwet, heeft de ACPDT brochures gemaakt om de Zimbabwanen voor te lichten over hun burgerrechten. In de aanloop naar de verkiezingen werd de verspreiding erg moeilijk door de vijandige politieke situatie. Bond-Stewart vertelt: 'Normaal verloopt de verspreiding via ons voorlichtingsnetwerk. Dat kan niet meer. We proberen nu de distributie te laten lopen via niet-politieke groepen, zoals vrouwengroepen, uitvaartorganisaties en kerken.'

Globalisering

ACPDT wil zijn unieke methode en jarenlange ervaring delen met andere landen en organisaties. Bond-Stewart legt uit: 'Onze methode community publishing kan bijdragen aan een nieuw beleid voor de ontwikkeling van het platteland en het lokaal bestuur. We hebben gemerkt dat er wereldwijd interesse is in ons werk en daarom gaan we een boek publiceren in het Engels, Frans, Spaans en Portugees. ACPDT is going global...'

Zie ook: www.icon.co.zw/acpdt.

Wendy Willems

3.3 Programma Mensenrechten en Vredesopbouw

In maart 2001 heeft NiZA een programmamanager mensenrechten aangesteld, Joke Hartmans. Zij heeft zich het afgelopen jaar toegelegd op de ontwikkeling van een coherent mensenrechtenprogramma. Uitgangspunt daarbij, zoals bij alle NiZA Programma's, zijn de contacten met en inbreng van de zuidelijke partners.

Voor de ontwikkeling van het programma zijn verschillende werkwijzen toegepast: studiereizen, consultaties van organisaties zuidelijk Afrika, en pilot-projecten (zie kader). Op basis hiervan heeft het programma zijn vorm gekregen.

Het NiZA Programma Mensenrechten en Vredesopbouw richt zich op twee aandachtsgebieden:

- Toegang tot recht.
- Vredesopbouw.

Toegang tot recht

Alle landen in zuidelijk Afrika hebben de mensenrechten vastgelegd in hun grondwet en vrijwel alle regeringen hebben de Universele Verklaring van de Mensenrechten ondertekend. Dat wil echter niet zeggen dat die rechten ook gewaarborgd zijn. Het NiZA Programma Mensenrechten en Vredesopbouw wil initiatieven steunen die individuen en groepen helpen hun rechten af te dwingen.

De bevolking zal alleen baat hebben bij democratisering als zij zich bewust wordt van haar onvervreembare rechten én als zij de mogelijkheid heeft om deze rechten af te dwingen. Voorlichting over mensenrechten, het langs juridische weg afdwingen daarvan én lobbyen voor een verbeterde naleving van de mensenrechten, staat dan ook voorop in het NiZA-programma.

Onder ‘toegang tot recht’ ondersteunt NiZA activiteiten die gericht zijn op:

- Verbetering van juridisch advies en rechtshulp aan achtergestelde groepen.
- Versterking van organisaties voor zelfhulp en juridisch advies.
- Versterking en ondersteuning van lokale lobby-organisaties bij het ontwikkelen van effectieve en participatieve lobbystrategieën.
- Het bevorderen van overleg tussen regering en maatschappelijke organisaties over de ontwikkeling van mensenrechtenbeleid.

Voorbeelden van deze activiteiten zijn de projecten van de Human Rights Committee (Zuid-Afrika), Coordinating Body for Refugee Communities (Zuid-Afrika) en de National Constitutional Assembly (Zimbabwe).

Vredesopbouw

De jonge democratieën die zich tijdens het afgelopen decennium in zuidelijk Afrika begonnen te ontwikkelen, staan onder druk door politieke instabiliteit en (continue dreiging van) conflicten. In conflictsituaties, zoals in Angola en de Democratische Republiek Congo, regeert wetteloosheid, wat resulteert in grove schendingen van de mensenrechten.

Het NiZA Programma Mensenrechten en Vredesopbouw ondersteunt daarom activiteiten die gericht zijn op nationale verzoening, vredesopbouw en conflictransformatie. Het programma richt zich met nadruk op de versterking van vredesinitiatieven vanuit maatschappelijke organisaties.

Onder ‘vredesopbouw’ ondersteunt NiZA activiteiten die gericht zijn op:

- Versterking en training van voorlichters die betrokken zijn bij de promotie van vrede en verzoening.
- Versterking en ontwikkeling van lokale organisaties die werken met getraumatiseerde gemeenschappen.

Voorbeelden van deze activiteiten zijn de projecten van de Zimbabwe Election Support Network en de Development Workshop (Angola).

Lobby en bewustwording

Naast de versterking van organisaties in het zuiden vormen lobby en bewustwording in Nederland een belangrijk onderdeel van het NiZA Programma Mensenrechten en Vredesopbouw.

Begin mei organiseerde NiZA in samenwerking met ICCO een seminar over Angola als vervolg op de conferentie Angolan Reflections on Peace Building (december 1999). Het seminar richtte zich specifiek op lokale vredesinitiatieven, met name die buiten de hoofdstad Luanda. Daarnaast werd een beeld geschetst van de effecten van de voortdurende oorlog op de Angolese burgers. De Angolese gasten voerden bovendien gesprekken met vertegenwoordigers van het ministerie van buitenlandse zaken.

Op uitnodiging van NiZA kwam in september de Congolese mensenrechtenactivist Tshiakatumba Tshisumpa naar Nederland om deel te nemen aan het Levend Jaarboek en

gesprekken te voeren met Nederlandse donororganisaties en de afdeling Democratisering, Mensenrechten en Vredesopbouw van het ministerie van buitenlandse zaken. Doel was steun te verwerven voor de deelname van de Congolese civil society aan de inter-Congolese dialoog. NiZA zelf heeft een financiële bijdrage geleverd om de deelname van de Congolese civil society aan de inter-Congolese dialoog mogelijk te maken.

In 2001 heeft NiZA zorgvuldige voorbereidingen getroffen voor een conferentie over Constraints and Perspectives for Democracy in Mozambique. De conferentie vond begin 2002 plaats op het ministerie van buitenlandse zaken in Den Haag. Onze contacten in Mozambique gaven aan dat de politieke situatie in Mozambique nog steeds precair is, ondanks de positieve ontwikkelingen van de afgelopen tien jaar. Veel donorlanden, waaronder Nederland, sluiten Mozambique als darling in hun armen. Met de conferentie wil NiZA aandacht vragen voor de politieke spanningen en schendingen van de mensenrechten in Mozambique. NiZA wil hiermee een nieuwe aanpak introduceren waarbij vroegtijdig wordt nagegaan welke rol donoren kunnen spelen in het voorkomen van conflicten. Met deze benadering wil NiZA op een positieve manier bijdragen aan de actuele discussie over goed bestuur als criterium (en doelstelling) voor de Nederlandse bilaterale hulp.

Vooruitblik 2002

- Gedurende 2002 werkt NiZA verder aan de ontwikkeling van het Programma Mensenrechten en Vredesopbouw, onder meer door partnerorganisaties te identificeren. Naar verwachting zal eind 2002 het sectorplan Mensenrechten en Vredesopbouw gereed zijn. De uitvoering van het sectorplan, die door PSO wordt gefinancierd, zal begin 2003 van start gaan.
- De Mozambique-conferentie die gedurende 2001 grotendeels is voorbereid, zal begin 2002 plaatsvinden.
- In 2002 zal het Angola Watch-project, waarvoor in de afgelopen jaren al veel werk is verricht, tot stand komen. Angola Watch omvat aspecten van alledrie de NiZA Programma's, maar wordt door het mensenrechtenprogramma ontwikkeld.
- Verder zal het Programma Mensenrechten en Vredesopbouw ook in 2002 een bijdrage leveren aan het eveneens programmaoverschrijdende Zimbabwe Watch-project (zie hoofdstuk 'Bij NiZA in huis').

Projecten

Zimbabwe Election Support Network (ZESN)

ZESN is een coalitie van 38 non-gouvernementele organisaties en actiegroepen in Zimbabwe. ZESN stelt zich ten doel de bevolking te informeren over en te betrekken bij lokale, parlementaire en presidentsverkiezingen.

Politieke intimidatie en geweld waren in 2001 aan de orde van de dag en namen toe naarmate de presidentsverkiezingen van maart 2002 dichterbij kwamen. In 2001 ondersteunde NiZA een project van ZESN om 240 verkiezingswaarnemers op te leiden. Zij hebben tot taak incidenten in de aanloop naar en tijdens de presidentsverkiezingen te rapporteren. Daarnaast werd een handleiding voor het trainen van waarnemers ontwikkeld.

Human Rights Committee (HRC)

HRC is een Zuid-Afrikaanse non-gouvernementele organisatie die zich bezighoudt met lobby en monitoring van mensenrechtenschendingen. In eerste instantie richtte men zich voornamelijk op burgerrechten en politieke rechten, maar na 1995 breidde men dit uit naar alle vormen van mensenrechten zoals opgetekend in de Zuid-Afrikaanse grondwet en de Universele Verklaring van de Mensenrechten.

HRC wil lokale organisaties in staat stellen mensenrechtenschendingen te bestrijden. Daarom organiseert HRC, ondersteund door NiZA, trainingen waarin de deelnemers informatie krijgen over wat mensenrechten zijn en wanneer je kunt spreken van schendingen. Ook informeert HRC de deelnemers over de procedures van de Afrikaanse Commissie, die bestaat uit parlementsleden van de SADC-landen en toeziet op de naleving van mensenrechten in de regio. De deelnemers leren hoe ze de procedures concreet kunnen gebruiken. Hiermee krijgen ze toegang tot het Afrikaanse regionale rechtssysteem.

Coordinating Body for Refugee Communities (CBRC)

Na de afschaffing van apartheid in Zuid-Afrika in 1994 trokken vluchtelingen en asielzoekers in grote getale naar Zuid-Afrika. Het land kreeg te maken met hoge werkloosheid, discriminatie, stijgende misdaadcijfers en economische recessie. De nieuwkomers werden vaak als oorzaak gezien.

NiZA biedt institutionele steun aan CBRC, een koepelorganisatie die zich ten doel stelt de vluchtelingengemeenschap in Zuid-Afrika te versterken en bewustwording in de Zuid-Afrikaanse gemeenschap te creëren. CBRC publiceert onder meer nieuwsbrieven en organiseerde in 2001 een solidariteitscampagne.

Development Workshop (DW)

DW is een Angolese organisatie die zich inzet voor het versterken van lokale gemeenschappen. De langdurige burgeroorlog en het hortende vredesproces hebben Angola ontwricht. In 2001 ondersteunde NiZA een vredesopbouwproject van DW dat de weg moet vrijmaken voor een nieuw vredesproces, nu vanuit de lokale gemeenschappen in plaats van nationale en internationale overheden. Het DW-project omvat trainingen in vredebevordering, bemiddeling en conflictresolutie, evenals het bevorderen van lokale initiatieven voor vredesopbouw.

NiZA's aandeel in dit project bestond uit het verzorgen van training voor trainers van waarnemers. Zij gaan erop toezien dat vrede op een vreedzame manier tot stand komt, in plaats van door middel van oorlogsvoering. Daarnaast is een trainingshandleiding voor de organisatie ontwikkeld.

National Constitutional Assembly (NCA)

NiZA heeft een financiële bijdrage geleverd aan de stakeholders-conferentie van de National Constitutional Assembly in Zimbabwe. Een brede vertegenwoordiging van Zimbabwaanse maatschappelijke organisaties denkt binnen de NCA mee over de totstandkoming van een nieuwe grondwet.

3.4 Programma Sociaal-Economische Empowerment

In 2001 werd programmamanager Henk van den Heuvel opgevolgd door Rens van der Linden, die jarenlang ervaring heeft opgedaan in Mozambique met ontwikkelingsprojecten en het helpen uitbouwen van vakbonden.

Het is NiZA's visie dat democratisering en duurzame ontwikkeling niet mogelijk zijn zonder een rechtvaardige en evenwichtige sociaal-economische ontwikkeling. Het bouwen aan goede sociaal-economische verhoudingen is essentieel voor structurele armoedebestrijding. Het NiZA Programma Sociaal-Economische Empowerment heeft in 2001 gewerkt aan beleidsontwikkeling. Het programma zal zich richten op vijf terreinen:

- Ondersteuning van sociaal-economische initiatieven, met name gericht op de (zelf)organisatie van kwetsbare groepen werknemers, kleine producenten en lokale gemeenschappen. Een van de aandachtsterreinen is Community Based Tourism (CBT).
- Ondersteuning van organisaties die het sociaal-economische beleid van hun overheid willen beïnvloeden in de richting van armoedebestrijding.
- Handelsrelaties tussen EU en SADC.
- Conflictgerelateerde handel (zie 'Fatal Transactions' in het hoofdstuk 'Bij NiZA in huis').
- Schuldenproblematiek.

Voor het economieprogramma ontwikkelt NiZA, evenals voor de andere programma's, een sectorplan (zie kader 'De NiZA Aanpak'). In 2001 heeft de programmamanager hierover oriënterende gesprekken gevoerd met PSO, die de sectorplannen financiert. Het eerste sectorplan zal zich richten op Community Based Tourism.

Community Based Tourism

Reeds in 2000 waren contacten gelegd met de Vulindlela Association South Africa (VASA), die zich richt op de ontwikkeling van toeristische activiteiten door een dertigtal gemeenschappen in de Margate-regio in Kwazulu Natal. In 2001 maakte NiZA, met financiering door PSO, twee expertmissies mogelijk om VASA te ondersteunen bij het uitbouwen van de organisatie en de activiteiten.

Op verzoek van NACOBTA, de Namibische associatie voor community based tourism, heeft NiZA de uitzending van twee junior-experts verzorgd. NACOBTA ondersteunt lokale gemeenschappen bij het opzetten van kleinschalige toeristische projecten.

NiZA onderzocht in 2001 de mogelijkheden voor een meer structurele ondersteuning van CBT-initiatieven in zuidelijk Afrika. Hierbij werkte NiZA samen met een klankbordgroep met Nederlandse deskundigen op dit terrein. Resultaat is een voorstel voor de ontwikkeling van een sectorplan, dat zich in eerste instantie zal richten op Zuid-Afrika, Namibië en Mozambique. Het sectorplan zal in 2002 met inbreng van lokale consultants tot stand komen.

Handel en schulden

Op het gebied van handelsrelaties was NiZA betrokken bij workshops in Den Haag als voorbereiding op de conferentie over Minder Ontwikkelde Landen die in mei in Brussel plaatsvond. Met het European Research Office (ERO), Stichting Onderzoek Multi-

nationale Ondernemingen (SOMO) en Inzet heeft NiZA overleg gevoerd over verdere samenwerking op dit terrein.

NiZA neemt deel aan de campagne rondom de schuldenproblematiek, Jubilee 2000. In februari vond de slotbijeenkomst van de campagne plaats in Utrecht. Op uitnodiging van NiZA sprak Davie Malungisa van de Zimbabwe Coalition on Debt and Development op deze bijeenkomst.

Een tweede gast van NiZA was Brenda Mofya van Zambia Jubilee. Zij nam deel aan het schuldentribunaal waarin onder meer minister Herfkens zitting had. NiZA-directeur Peter Hermes sprak de slotverklaring uit.

4 Voorlichting

4.1 De afdeling communicatie

Een groot deel van het werk van NiZA bestaat uit communicatie: organisatie van conferenties en debatten, lobbyen bij politici en beleidsmakers, informeren van onze donateurs via NiZA Informatie, contacten met de pers, in kranten en op radio en tv commentaar geven op actuele gebeurtenissen, organisatie van het Levend Jaarboek, uitgeven van onderzoeksrapporten, samenstelling van de website, et cetera.

Om dit scala van communicatieuitingen te verzorgen had NiZA in 2001 drie (deels parttime-)medewerkers in vaste dienst. De werkdruk voor deze medewerkers was groot. Tegelijkertijd heerste er onduidelijkheid over doelstellingen, doelgroepen en prioriteiten. Het afgelopen jaar hebben de medewerkers zich daarom met de overige NiZA-collega's gebogen over vragen als: wat wil NiZA zijn en uitstralen? welke doelgroepen zijn voor NiZA van belang? welke middelen kunnen we inzetten om hen te bereiken? wat vraagt dat van de communicatiemedewerkers? en van de rest van NiZA?

Politiek, innovatief en professioneel

Uit de interne discussie kwam naar voren dat NiZA draagvlak onder het Nederlandse publiek essentieel vindt voor haar activiteiten in het Zuiden. Draagvlak in Nederland en het Zuiden is van even groot belang voor het werk van NiZA als de inbreng van zuidelijke partners in de NiZA-Programma's.

Concrete resultaten van de interne discussie zijn:

- Beleidsplan Communicatie.
- Oprichting van de afdeling communicatie.

Beleidsplan Communicatie

Het beleidsplan geeft aan dat NiZA zich als volgt wil profileren: politiek, innovatief en professioneel. Het politieke karakter komt onder meer tot uiting in het uitdragen van (door partners gedragen) standpunten en het op de politieke agenda zetten (en houden) van thema's die van belang zijn voor de regio. Innovatief is onder meer gekoppeld aan NiZA's vernieuwende ideeën op het gebied van ontwikkelingssamenwerking.

Professioneel wil NiZA zijn door haar inhoudelijke deskundigheid en door haar manier van werken (planning, presentatie, procedures).

Het beleidsplan geeft tevens aan welke strategieën en middelen NiZA wil inzetten om de verschillende doelgroepen te bereiken. 'Vrije publiciteit' is bijvoorbeeld van groot belang voor het informeren van het brede publiek en het ondersteunen van lobbyactiviteiten. Besloten is daarom een communicatiemedewerker in dienst te nemen die zich specifiek zal bezighouden met persvoorlichting. Vanaf 1 december is Hille Linders begonnen als persvoorlichter.

Een andere strategische keuze is de aanstelling van een ervaren medewerker fondswerving en donateurszaken. Tot nu toe was donateursbinding en -werving een van de taken in de overvolle takenpakketten van de communicatiemedewerkers. NiZA's achterban stamt grotendeels uit de tijd van de anti-apartheidsstrijd en is dus verouderd.

Om het draagvlak in Nederland voor NiZA's werk in zuidelijk Afrika te vergroten is verjonging van onze achterban noodzakelijk. Tegelijkertijd wil NiZA de band met de bestaande donateurs versterken. Januari 2002 is de nieuw geworven fondswerver Angèle Mann van start gegaan.

Een ongewijzigd uitgangspunt voor NiZA's communicatiebeleid is de inbreng van de zuidelijke partners in onze voorlichtingsactiviteiten. Op conferenties, debatten, festivals en bij lobbyactiviteiten wil NiZA, zoals ze altijd al gedaan heeft, gasten uit het zuiden in de gelegenheid stellen de stem van zuidelijk Afrika in Nederland te laten horen.

Oprichting van de afdeling communicatie

Door idealisme gedreven maar gebonden aan een beperkt budget, zal NiZA efficiënt en effectief moeten werken om alles te kunnen doen wat we willen doen. De losse communicatiemedewerkers zijn daarom in juli samengebracht in een afdeling communicatie onder leiding van Christine Brackmann. Naast een persvoorlichter en een fondswerver is er een medewerker organisatie van activiteiten (Elke van der Hout) en een tijdelijke webcoördinator (Berendien Bos). Op het hoofd na werken alle medewerkers parttime.

De afdeling werkt aan professionalisering door verbeterde planningen, standaardprocedures, checklists, huisstijlvoorschriften, templates, et cetera. En zo houdt NiZA meer tijd over voor haar voorlichtingsdoelstelling: de belangstelling voor zuidelijk Afrika in Nederland levend houden.

4.2 NiZA in de media

Ook in 2001 werd NiZA weer geregeld benaderd door de pers. Veel interesse was er voor een rapport van het economieprogramma, over de betrokkenheid van ABN AMRO bij de handel in diamanten. De gasten van het Levend Jaarboek zijn geïnterviewd door onder meer Wordt Vervolgd, Hervormd Nederland, IS, Trouw en de VARA. Over de uitwisseling van hiphoppers uit Kaapstad en Amsterdam maakte de AVRO een documentaire in de reeks Dubbelklik. Ook heel goed scoorde het CPT-AMS festival waarmee het hiphop-uitwisselingsproject 2001 afsloot (zie Mediaprogramma). Een van de rappers werd onder meer geïnterviewd in het zaterdagse magazine van de Volkskrant. NiZA-directeur Peter Hermes trad meermalen in radioprogramma's op als analist.

In 2001 is een begin gemaakt met het opfrissen van het persbestand. Daarnaast is de communicatie-afdeling zodanig gereorganiseerd dat de persvoorlichter vrijwel helemaal is vrijgemaakt voor het onderhouden van de perscontacten.

4.3 Levend Jaarboek 2001

Voor de vijfde keer heeft NiZA zich zaterdagavond 29 september met een spetterend evenement in de Amsterdamse Balie gepresenteerd aan publiek, politiek en collega's; het Levend Jaarboek. De toegangskarten waren dagen van tevoren al uitverkocht.

Pieter-Dirk Uys, de bekende Zuid-Afrikaanse cabaretier, kreeg de zaal plat met zijn hilarische opening waarin hij optrad als Evita Bezuidenhout. Kader Abdolah las voor uit zijn reisverslag van Zuid-Afrika en praatte met een ex-balling uit het land. Onderwijl

vertelde een Ajax-trainer hoe Ajax Cape Town zich in Kaapstad inzet voor het nut van het algemeen en getuigde een Congolese mensenrechtenactivist over de situatie in Congo.

Drie aidsdeskundigen discussieerden onder leiding van SBS-presentator Leo de Later. Traumatoloog Victor Igreja sprak vol vuur over de Mozambikaanse vredesopbouw.

Sarah Chiumbu van het Media Institute of Southern Africa en Tawanda Hondora van de Lawyers for Human Rights vertelden hoe ze in Zimbabwe vechten voor persvrijheid. De Fatal Transactions-campagne lanceerde een pittige quiz over de dubieuze handel in coltan, een grondstof die nodig is voor de chip van een mobiele telefoon. De film *White Farmers, Black Land* maakte inzichtelijk hoe Afrikaners in Mozambique landbouwgrond bezetten zoals hun voorvaders dat ook al deden.

Kheto Lualuali uit Mozambique en Antogninho Brunhoso uit Angola lieten op de overloop hun kunsten zien. Voor het oog van het publiek maakten zij een kunstwerk dat in de toekomst zal dienen als trofee bij de Manyaraprijs voor onderzoeksjournalistiek (zie Mediaprogramma). Leerlingen van drie Amsterdamse scholen lieten zien hoe zij samen met scholieren uit Beira een virtueel eiland op internet aan het inrichten waren.

Tot slot was er een tentoonstelling van enkele anti-apartheidsposters uit het archief van NiZA. Ter afsluiting konden bezoekers swingen bij het optreden van Stella Chiweshe, koningin van de Mbira-muziek uit Zimbabwe.

Voor het eerst bracht de NiZA-website live verslag uit van het Levend Jaarboek. Onder leiding van Montgomery Cooper (docent journalistiek - Zuid-Afrika) werkten studenten journalistiek uit Zuid-Afrika en Nederland in De Balie en in Zuid-Afrika aan een uniek webverslag van deze avond.

4.4 Scriptieprijs

‘Maatschappelijk uiterst relevant, een gedegen opzet en grote aandacht voor feedback en follow-up in beide voorstellen.’ Met deze waardering door de jury won medisch antropoloog Josien de Klerk de NiZA Scriptieprijs 2000 voor haar scriptie *Jealousy or germs? An explorative study into the health seeking behaviour of TB-patients in South Africa* en haar onderzoeksvoorstel *HIV/aids at old age. A study on coping strategies of elderly people*.

Josien de Klerk beschrijft hoe de Zulu's in het huidige Zuid-Afrika de ziekte tuberculose verklaren en welke rol hun positie en hun zelfbeeld daarbij spelen. De schrijfster signaleert dat de relatie tussen tbc en HIV/aids de stigmatisering van tbc in de gemeenschap vergroot.

Ook gaat ze in op de invloed van de familie, het genoten onderwijs en de kerk bij de keuze voor een traditionele of moderne behandeling. Zij pleit voor een betere samenwerking tussen de verschillende systemen van gezondheidszorg.

Het vervolgonderzoek betreft de emotionele en sociaal-economische gevolgen van HIV en aids voor ouderen. Een onderwerp dat steeds belangrijker wordt in Afrika, omdat een groot deel van de jonge productieve generatie weg zal vallen door aids.

Josien de Klerk is afgestudeerd bij de vakgroep Antropologie en Ontwikkelingsstudies van de Katholieke Universiteit van Nijmegen en bij Medische Antropologie van de Universiteit van Amsterdam.

In 2001 zonden twintig studenten hun scriptie in om mee te dingen naar de NiZA Scriptieprijs. De jury stond onder leiding van Greetje Lubbi, directeur van Novib.

4.5 Publicaties

Reguliere uitgaven

- NiZA Informatie, kwartaaluitgave voor relaties en donateurs.
- Nieuwsbrief Amsterdam-Beira, kwartaaluitgave over de stedenband.
- Jaarverslag 2000, overzicht van de projecten en resultaten van NiZA in 2000.
- Zuidelijk Afrika, NiZA geeft viermaal per jaar dit tijdschrift uit, dat wordt samengesteld door een onafhankelijke redactie.

Andere uitgaven

- Persvrijheid in Zuidelijk Afrika, Bidoc-dossier samengesteld door Jolanda Mels
- HIV/aids in Zuidelijk Afrika, Bidoc-dossier samengesteld door Marcella Bos.
- Handbook on Journalism Ethics. African Case Studies, samengesteld door Chudi Ukpabi, onder redactie van Berendien Bos.
- Broadcasting and the National Question. South African Broadcast Media in an Age of Neo-Liberalism, onderzoeksrapport, mede gefinancierd door NiZA en geschreven door Jane Duncan van het Freedom of Expression Institute (Zuid-Afrika).
- Training Needs Assessment for Southern Africa, onderzoeksrapport gefinancierd door NiZA en in opdracht van de NSJ vervaardigd door het Zuid-Afrikaanse onderzoeksinstituut Gender Links Associates.
- ABN AMRO en de diamanthandel, onderzoeksrapport in opdracht van NiZA/Fatal Transactions, vervaardigd door SOMO.
- Conflict Diamonds, Crossing European Borders?, onderzoeksrapport in opdracht van NiZA/Fatal Transactions, vervaardigd door SOMO.

4.6 Zuidelijk Afrika

Het kwartaalblad Zuidelijk Afrika wordt samengesteld door een onafhankelijke redactie en uitgegeven door NiZA. De redactie bestaat uit journalisten en fotografen uit Nederland en zuidelijk Afrika die merendeels vrijwillig voor het blad werken. Het tijdschrift heeft zo'n 3000 abonnees.

In 2001 zag de vijfde jaargang het licht. Maar wat vinden de lezers eigenlijk van het blad en aan welk soort informatie hebben ze behoefte? In het najaar is een lezersonderzoek gehouden. Alle abonnees ontvingen een vragenlijst, waarvan er 396 werden teruggestuurd, een respons van 15,1%. Een algemene conclusie is dat de respondenten zeer tevreden zijn en dat er wat hen betreft weinig aan Zuidelijk Afrika hoeft te veranderen. Ze waarderen het blad gemiddeld met een 8. De toonzetting, de ruimte voor foto's en de diepgang van informatie zijn precies goed, vindt een grote meerderheid. Populaire rubrieken zijn 'In het nieuws' en 'Thuis', een serie interviews

met mensen uit zuidelijk Afrika die langere tijd in Nederland wonen. Men heeft veel belangstelling voor de achtergrondverhalen en de reportages.

Opvallend is de brede belangstelling van de lezers. Weinig abonnees hebben een uitgesproken voorkeur voor maar één of twee landen. Het hoogste scoren Zuid-Afrika (90% van de lezers leest graag over dit land), Zimbabwe (65%) en Mozambique (60%), op afstand gevolgd door Namibië (47%) en Angola (43%). Men is geïnteresseerd in een breed scala aan onderwerpen, van mensenrechten, raciale verhoudingen en de positie van vrouwen tot onderwijs, medische zorg en cultuur.

Ter promotie is in het voorjaar een folder geproduceerd, onder het motto 'Haal Zuidelijk Afrika in huis'. Deze is op grote schaal toegestuurd aan organisaties, instellingen en personen met potentiële belangstelling voor het blad. Het directe resultaat was de bestelling van een honderdtal proefnummers.

4.7 BIDOC

Zoals gebruikelijk hebben de BIDOC-medewerkers het afgelopen jaar het grootste deel van hun tijd besteed aan de permanente werkzaamheden: het verzamelen van schriftelijke en elektronische informatie over Zuidelijk Afrika en het ontsluiten daarvan voor onze gebruikers - de NiZA-medewerkers en externe belangstellenden.

Verzamelen en ontsluiten

Een gedetailleerde, actuele ontsluiting van boeken, artikelen en documenten blijft een van de sterke punten van het BIDOC. De meeste bronnen zijn binnen een paar maanden na publicatie verwerkt. Ook in 2001 is het streefaantal van drieduizend nieuwe records per jaar gehaald. Twee 'externe medewerkers' van het BIDOC in Kaapstad verzorgen nu de aanlevering van boeken uit Zuid-Afrika. Dit bespaart het BIDOC veel tijd en geld.

BIDOC is gespecialiseerd in het verzamelen en doorgeven van elektronische (e-mail en internet) informatie, vooral door de jarenlange ervaring van documentalist Anton Dekker. Voor Zimbabwe Watch en anderen werd dagelijks informatie verzameld. De speciale Zimbabwe Watch-pagina op de NiZA-website - met een overzicht van de belangrijkste nieuwsbronnen en actuele documenten over de ontwikkelingen in Zimbabwe - werd voortdurend bijgewerkt. Ook op andere terreinen sturen we dagelijks elektronische informatie door aan diverse NiZA-medewerkers en externe relaties.

Het afgelopen jaar werd een begin gemaakt met de ordening en beschrijving van het uitgebreide videobestand van NiZA. Vrijwillig BIDOC-medewerker Gertjan Doeleman inventariseerde ruim vijfhonderd video's over Zuidelijk Afrika die in de afgelopen kwart eeuw werden verzameld. In 2002 zal hij via de Stichting Maatwerk als derde documentalist het BIDOC komen versterken en onder meer de ontsluiting van ons videobestand afronden.

Studenten

Het aantal externe BIDOC-gebruikers nam het afgelopen jaar licht toe, vooral in de categorie universitaire studenten. De tevredenheid over de door ons geleverde diensten

(informatie, advies) blijft onveranderlijk groot. Inhoudelijk gaan de meeste vragen over Zuid-Afrika, maar de interesse in de rest van de regio neemt duidelijk toe. In 2001 werd tevens begonnen met de uitgave van BIDOC-dossiers: compilaties van recente artikelen en documenten over een actueel onderwerp, aangevuld met een inleiding en een uitgebreide bronnenlijst. De eerste twee dossiers gingen over persvrijheid en HIV/aids in zuidelijk Afrika en vonden veel aftrek bij studenten, onderzoekers en journalisten. Beide dossiers werden vervaardigd door studenten van de Fontyn Hogeschool voor Journalistiek in Tilburg in het kader van hun stage bij het NiZA, onder begeleiding van BIDOC-medewerker Kier Schuringa. Ook in 2002 zal het BIDOC weer twee dossiers uitbrengen.

Archief en geschiedenis

De fusie van de drie organisaties die in 1997 in NiZA opgingen, leverden een omvangrijk archief op met veel dubbele periodieken. In 2001 werd de tweede fase van de verzending van onze dubbele periodieken naar Zuidelijk Afrika en elders afgerond met twee zendingen naar documentatiecentra in Harare (EDICISA en SARDC) en één naar Basler Afrika Bibliographien in Basel. De bulk van het dubbeleperiodiekenbestand is nu verdwenen, maar het restant beslaat nog steeds bijna twee stellingen in het overvolle archief in de kelder.

Met het Internationaal Instituut voor Sociale Geschiedenis (IISG) is, dankzij de inspanningen van oud-activist Sietse Bosgra, overeenstemming bereikt over een project dat zich richt op het beschrijven van de relaties tussen Nederland en met name Zuid-Afrika in de periode 1948-1994. Gestreefd wordt naar een viertal deelstudies/promoties en een samenvattende studie. De Universiteit van Amsterdam zal waarschijnlijk twee promotieplaatsen voor dit project financieren. De vijf boekwerken moeten in 2006-2007 voltooid zijn. Het IISG zal de onderzoekers huisvesten en inhoudelijk begeleiden.

4.8 www.niza.nl

De website van NiZA is een uitgebreide informatiebron over de landen in zuidelijk Afrika. Bezoekers vinden er nieuws en achtergronden over gebeurtenissen en ontwikkelingen in deze regio. Uiteraard biedt www.niza.nl ook veel informatie over NiZA, alsmede onze partners en hun activiteiten. Het aantal bezoekers van de website neemt elk jaar toe. Inmiddels ligt het aantal bezoekers op 3000 per maand, van wie tachtig procent uit Nederland komt.

Bij actuele gebeurtenissen zoals verkiezingen wordt de website aangevuld met specifieke rapporten, links en achtergronden. Zo is de NiZA-website bijvoorbeeld uitgegroeid tot dé Nederlandse portal voor nieuwsbronnen in en over Zimbabwe. Net als vorig jaar bleek de website zeer in trek bij journalisten en andere geïnteresseerden in Zimbabwe. Ook voor informatie over conflictdiamanten, oorlogen en grondstoffen, en het verloop van de onderhandelingen over internationale certificering van diamanten is de NiZA-website de bron bij uitstek. Op de 'subsite' over de campagne Fatal Transactions vindt de bezoeker (links naar) de meest recente onderzoeksrapporten en nieuwsartikelen.

Het afgelopen jaar is NiZA van start gegaan met twee elektronische nieuwsbrieven, MediaNews over het NiZA Programma Media en Vrijheid van Meningsuiting, en het ZimWatch Bulletin. Beide nieuwsbrieven richten zich op lezers uit binnen- en buitenland en worden per e-mail verstuurd en op de website gepubliceerd. MediaNews is met bijna vijfhonderd abonnees uitgegroeid tot een kanaal waarin onze zuidelijke partners van het Programma Media en Vrijheid van Meningsuiting hun verhaal uit de praktijk van alledag vertellen. Ook is het een platform voor discussie over aan het NiZA-programma gerelateerde thema's. Het ZimWatch Bulletin biedt een wekelijkse selectie van artikelen over Zimbabwe uit verschillende media. De nieuwsbrief heeft ruim tweehonderd abonnees. Zestig procent is uit Nederland afkomstig, maar ook een aantal Amerikaanse nieuwsagentschappen waren rondom de verkiezingen geïnteresseerd in het bulletin.

In 2002 lanceert NiZA een vernieuwde website. Deze sluit beter aan bij de activiteiten van NiZA en haar partners. Publicaties, unieke rapporten, achtergronden en links vormen uiteraard ook op de vernieuwde www.niza.nl een belangrijke deel van de site.

5 Bij NiZA in huis

5.1 Zimbabwe Watch

Reeds begin 2000 nam de situatie in Zimbabwe ernstige vormen aan. Diverse Nederlandse organisaties hebben toen al een overleggroep gevormd om de krachten te bundelen. In 2001 werd dit overleg geformaliseerd en is Zimbabwe Watch opgericht. De coördinator is bij NiZA gehuisvest.

In Zimbabwe Watch werken de volgende organisaties samen: NiZA, Novib, ICCO, Hivos, CAF/SCO, Amnesty International, FNV-Mondiaal en de IMD.

Zimbabwe Watch wil werken aan een veilige en stabiele situatie in het land. Daarvoor ondersteunen de verschillende ZimWatch-partners Zimbabwaanse organisaties die werken aan democratisering en strijden tegen geweld en intimidaties. Binnen Zimbabwe Watch stemmen de leden programma's en projecten op elkaar af. Zo werd in 2001 samengewerkt aan een project om radiouitzendingen via de korte golf in de lucht te krijgen.

Daarnaast stelt Zimbabwe Watch zich ten doel te lobbyen bij de Nederlandse overheid, EU, VN en Commonwealth. Tot slot blijft Zimbabwe Watch aandacht vragen voor de desastreuze ontwikkelingen in het land door de media en ngo's in West-Europa en zuidelijk Afrika regelmatig te informeren over de situatie in Zimbabwe.

Binnenlandse lobby

Lobby houdt meer in dan het schrijven van brieven. Het onderhouden van persoonlijke contacten met alle betrokken parlementariërs, beleidsmakers en ambtenaren versterkt de mogelijkheden tot beleidsbeïnvloeding. In 2001 heeft Zimbabwe Watch zich op dit vlak sterk geprofileerd. Ook is er intensief contact geweest met het ministerie van buitenlandse zaken. Dit heeft geleid tot consultaties over eventuele stappen die de Nederlandse overheid in EU-verband zou kunnen nemen.

Buitenlandse lobby

Buiten Nederland profileert Zimbabwe Watch zich minder sterk, omdat dat gevolgen kan hebben voor de ondersteunde organisaties in Zimbabwe zelf. Wel hebben de Zimbabwe Watch-leden zelf lobbyactiviteiten verricht.

Lobby in Nederland en daarbuiten is natuurlijk ook een zaak van de partnerorganisaties in Zimbabwe zélf. Via een consultatie in de regio zal in 2002 gekeken hoe Zimbabwe Watch het lobbyvermogen van Zimbabwaanse organisaties kan versterken.

Media

Zimbabwe Watch informeert zeer actief de media en ngo's in West-Europa en zuidelijk Afrika. Dit gebeurt via persberichten en de continu actueel gehouden website met vele links naar relevante Zimbabwe-sites, rapporten en nieuwsberichten. Journalisten consulteren regelmatig NiZA en Zimbabwe Watch over de situatie in Zimbabwe. Daarnaast is Zimbabwe Watch in december 2001 begonnen met de uitgave van een e-mailniewsbulletin. Hierin zijn recente artikelen verzameld uit de internationale pers en staan beknopte analyses en commentaren. Het bulletin bereikt in

Nederland, Europa, Zimbabwe en de rest van zuidelijk Afrika honderden geïnteresseerden .

5.2 SANPAD

Het South Africa-Netherlands Research Programme on Alternatives in Development (SANPAD) subsidieert onderzoek dat door Zuid-Afrikaanse onderzoekers samen met hun collega's aan Nederlandse universiteiten wordt opgezet en uitgevoerd. SANPAD streeft ernaar de onderzoeksvaardigheden te vergroten van onderzoekers uit historisch achtergestelde groepen in Zuid-Afrika, die onder de apartheidregering nauwelijks de kans kregen zich als wetenschapper te kwalificeren.

Projecten

Inmiddels hebben 67 onderzoeksgroepen steun gekregen sinds de start van het programma in 1997. Een zevental projecten is inmiddels afgerond. Binnen een van deze projecten is een scherm langs de westkust van Zuid-Afrika geplaatst om mistwater op te vangen, dat als drinkwater kan dienen voor de lokale gemeenschap. De mensen gaan nu zelf het scherm en bijbehorende apparatuur onderhouden.

De onderzoeken die SANPAD ondersteunt zijn zeer divers:

- Verschillende onderzoeken richten zich op gehandicapten, met name kinderen. De Universiteit van Witwatersrand ontwikkelt nu een docentenhandleiding voor het gebruik van gebarentaal door dove kinderen. Die gebarentaal wordt eerst vastgelegd met behulp van wetenschappelijke methodes.
- Verschillende projecten houden zich bezig met lokale talen in Zuid-Afrika, zoals Zulu en Xhosa.
- De situatie van vrouwen is vaak onderwerp van onderzoek, bijvoorbeeld de positie van geïsoleerde plattelandsvrouwen in Zululand, prostituees in Johannesburg, vrouwelijke arbeiders op boerderijen in de Western Cape en kleinschalige ondernemers in KwaZulu-Natal.

Daarnaast zijn er onderzoeken naar het gebruik van natuurlijke hulpbronnen, onderwijs, gezondheidszorg, aidsvoorlichting, gemeenschapsopbouw, economische verbeteringen, armoedebestrijding, traditionele cultuur. Alle onderzoeken moeten maatschappelijk relevant zijn en het liefst een beleidsbeïnvloedende werking hebben.

De cursus onderzoeksmethodologie, die in 1999 en 2000 ontwikkeld en gegeven is aan jonge Zuid-Afrikaanse onderzoekers, is geëvalueerd en in 2001 verder uitgewerkt tot een volwaardige cursus. Vanaf 2002 zal de cursus jaarlijks gegeven worden aan de historisch achtergestelde onderzoekers die bij SANPAD-projecten betrokken zijn.

Omdat de eerste fase van SANPAD eind 2002 afloopt, is SANPAD als programma op verzoek van de subsidiegever, het ministerie voor ontwikkelingssamenwerking, in 2001 eveneens geëvalueerd. Het resultaat is positief en er bestaat goede hoop dat SANPAD in 2003 haar tweede fase zal ingaan.

5.3 Stedenband 2001

De stedenband wil met uitwisselingsprojecten tussen Amsterdam en Beira (Mozambique) bijdragen aan de ontwikkeling van Beira. Daarnaast wordt door culturele uitwisselingen en voorlichtingsprojecten de band tussen de twee steden verstevigd. De gemeente Amsterdam financiert de stedenband.

Samenwerking met Beira

De coördinator van de stedenband heeft Beira dit jaar tweemaal bezocht. In maart waren er weer problemen door langdurige en verwoestende regenval en selecteerde de coördinator noodhulpprojecten voor de gemeente Amsterdam. In november bezocht zij de stad nogmaals, nu met vertegenwoordigers van de gemeente Amsterdam en de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG), voor een evaluatie van de stedenband.

Aan de Mozambikaanse kant werkte de stedenband intensief samen met de lokale organisatie Asserco. De gemeente Beira heeft ons al in 2000 kenbaar gemaakt dat zij behoefte heeft aan capaciteitsversterking op bestuurlijk vlak. In 2001 is hiervoor in overleg met het gemeentebestuur een trainingsprogramma opgezet, uitgesplitst naar een technische training en een sociaal-maatschappelijke training. NiZA en ASSERCO hebben de laatste training op zich genomen en drie bijeenkomsten verzorgd: een workshop voor de verdere inventarisatie van de technische behoeften, een uitgebreide training over de relatie tussen burger en bestuur, en een seminar over organisatiestructuur (in samenwerking met de VNG en de gemeente Amsterdam).

De coördinator heeft verder in 2001 een mogelijke samenwerking tussen gezondheidsinstellingen en medische faculteiten in beide partnersteden voorbereid. In 2002 zal dit verder vorm krijgen.

Activiteiten in Nederland

In juni vond in stadsdeel Oud-Zuid de watermanifestatie plaats, waarin een maand lang aandacht was voor duurzaam watergebruik in Amsterdam en in haar partnersteden, Managua en Beira. Tijdens deze manifestatie is een inzamelingsactie gehouden voor het aanleggen van betonnen latrines in die delen van de stad Beira die elk jaar in de regentijd overstromen. Door gebrek aan sanitaire voorzieningen lijdt dit tot grote hygiënische problemen en tot ziektes als cholera. Deze actie heeft f 517,31 opgebracht. De inzamelingsactie 'Schoolbanken voor Beira' is in juni 2001 afgesloten met een positief saldo van f 9.836,-. In dezelfde periode heeft de in Beira zeer bekende band Djaaka Amsterdam en Nederland aangedaan voor een tournee.

De stedenband heeft ook een adviserende rol gespeeld bij de programmering van het Levend Jaarboek (zie Voorlichting) en de voorbereidingen van de Mozambique-conferentie (zie Programma Mensenrechten).

Scholieren

In het tweede deel van het jaar is druk gewerkt aan de voorbereidingen van de jaarlijkse jongerenconferentie, die dit jaar voor het eerst een intensieve lescomponent hadden in

de beide partnersteden. In beide partnersteden van Amsterdam is een kennisspel gespeeld en zijn twee kandidaten geselecteerd voor deelname aan het programma en de conferentie in Amsterdam.

Ook organiseerde de stedenband samen met de Mozambikaanse organisatie Asserco een internetproject. Doel was om de middelbare school in Beira aan te sluiten op het web en vervolgens te laten uitwisselen met drie Amsterdamse middelbare scholen. Computers zijn naar Beira verscheept, geïnstalleerd en aan gesloten op een netwerk. Na een uitgebreide trainingsfase in computergebruik en systeembeheer voor de docenten en leerlingen van de school, konden zij in oktober starten met de werkelijke uitwisseling. De leerlingen van beide continenten hebben samen een onbewoond eiland in een digitale leeromgeving ingericht. Het project is met veel enthousiasme op alle scholen ontvangen en krijgt een vervolg.

Uit een brief van Bas Stekelenburg, na thuiskomst van een uitzending als IT-expert naar Beira

Amsterdam, februari 2002

Beste vrienden,

Vorig voorjaar, maart 2001, kreeg NiZA het verzoek een school in Beira, de tweede stad van Mozambique, van internet te voorzien. Beira is een van de twee zustergemeenten van Amsterdam. De gemeente Amsterdam had de terechte en vooruitstrevende gedachte de onderwijsmogelijkheden van scholieren aldaar te verbeteren door iets aan computereducatie te doen. Middelbare scholieren hebben zo meer kansen op een baan of een vervolgopleiding. De computer is in Nederland in het middelbaar onderwijs niet meer weg te denken, maar in Mozambique nauwelijks doorgedrongen.

De Amsterdamse Gemeente Waterleiding heeft na drie jaar gebruik negen computers schoongemaakt en opgeknapt om ze aan Beira af te staan. Acht daarvan staan nu in de grootste middelbare school van Beira, de Escola Secundário Samora M. Machel. Acht computers. Drieduizend leerlingen. Het begin is er.

Vier keer ben ik er het afgelopen jaar geweest. De eerste visite was voldoende om het technische verhaal af te ronden. Maar voor dat je in half Portugees, half Engels een viertal leraren die nog niet eerder met computers hebben gewerkt, zover hebt dat ze het zelf begrijpen én ook nog aan hun leerlingen kunnen uitleggen, verstrikt er heel wat tijd. Teaching the teacher.

Maar resultaten zijn er gekomen: enkele maanden geleden hebben drie Amsterdamse middelbare scholen én de school in Beira op internet een gezamenlijk virtueel droomeiland gebouwd. Inclusief druk verkeer over en weer met vragen over elkaars land, stad, school, persoon. In het Engels beschrijven en met foto's en tekeningen illustreren hoe een ideaal eiland op een ideaal plekje in een ideale wereld eruit zou kunnen zien. Een project om van te smullen. Wordt zeker herhaald en/of voortgezet op een van de ander scholen in Beira. En in Amsterdam natuurlijk.

Straks ga ik naar het Ingenieursbureau Amsterdam. Veertien afgeschreven laptops hebben ze klaar staan en acht desktops. Voor Afrika, als ze later maar wel een foto krijgen hoe en waar ze geplaatst zijn.

Goed hé?

B a s S t e k e l e n b u r g

5.4 Fatal Transactions

Opbrengsten uit diamantmijnen, oliebronnen en goudmijnen worden gebruikt om bloedige conflicten in Angola, de Democratische Republiek Congo (DRC) en Sierra Leone voort te zetten. De Fatal Transactions-campagne zet zich in voor een effectief systeem om de handel in grondstoffen uit conflictgebieden te controleren. Zodat consumenten zeker weten dat ze géén terreur ondersteunen als ze een glinsterende diamant aanschaffen of benzine tanken.

Fatal Transactions is in 1999 opgericht als een samenwerkingsverband tussen een vijftal ontwikkelingsorganisaties, waaronder NiZA en Novib in Nederland. Gezamenlijk hebben deze organisaties zich ook in 2001 ingespannen om de vicieuze cirkel tussen de handel in grondstoffen en wapenhandel te doorbreken.

Diamanten, ABN-AMRO en de EU

Fatal Transactions heeft zich in 2001 nog voornamelijk op diamanten gericht. Deze stukjes koolstof zijn immers een fonkelend voorbeeld van de wijze waarop grondstoffen oorlogen voeden. De activiteiten van NiZA leidden ook in 2001 weer tot uitgebreide aandacht van landelijke en internationale dagbladen en radioprogramma's.

NiZA heeft in 2001 onderzoek laten doen naar de betrokkenheid van bedrijven en overheden bij de handel in conflictdiamanten. NiZA werkte hierbij samen met de Stichting Onderzoek Multinationale Ondernemingen (SOMO). Een onderzoek naar de ABN-AMRO, internationaal de grootste financier van de diamanthandel, toonde aan dat de bank niet genoeg maatregelen neemt om te voorkomen dat zijn cliënten handelen in conflictdiamanten. Het onderzoek werd gepresenteerd op een conferentie van Novib over 'Olie, wapens en diamanten'. Op uitnodiging van NiZA verdedigde Peter Gross, general manager van de diamantdivisie van ABN AMRO te Antwerpen, het beleid en de standpunten van de bank. Sindsdien is NiZA in dialoog met de bank om samen te bekijken hoe maatregelen kunnen worden verscherpt.

Fatal Transactions richt zich voor haar lobby- en bewustwordingsactiviteiten niet alleen op Nederland, maar ook op de Europese Unie. Daar worden immers de belangrijkste handelsregels gemaakt. Het onderzoek Conflict Diamonds, Crossing European Borders?, eveneens uitgevoerd door SOMO, vergeleek hoe België, Groot-Brittannië en Nederland aan hun grenzen de mogelijke import van conflictdiamanten controleren. Het bijbehorende congres, dat in samenwerking met Europarlementariër Max van den Berg werd georganiseerd, bracht vertegenwoordigers van de Europese Commissie, het Europees Parlement, verschillende nationale regeringen, de diamanthandel en ngo's bij elkaar.

'Weet u waar uw diamanten vandaan komen?'

Consumenten én de industrie moeten een keuze voor conflictvrije diamanten kunnen maken. Onder het motto 'weet u waar uw diamanten vandaan komen?' werden daarom vrijwel alle Nederlandse juweliers aangeschreven. Hen werd gevraagd bij hun leveranciers aan te dringen op meer openheid en een helder controlesysteem voor alle diamanten. Tegelijkertijd werd consumenten verzocht hun juweliers aan te schrijven met dezelfde vraag: 'Waar komen de diamanten die ik wil kopen vandaan?'

De 'Kimberley Process'-onderhandelingen over een wereldwijd certificeringssysteem voor ruwe diamanten, boekte flinke vooruitgang. Eind 2001 is in Botswana een overeenkomst gesloten tussen regeringen, de diamantindustrie en verschillende ngo's, om eind 2002 een wereldwijd controlesysteem in te voeren. Judith Sargentini, internationaal coördinator van Fatal Transactions, was hierbij aanwezig. Fatal Transactions blijft de uitvoering van dit verdrag op de voet volgen.

Bloed aan de gsm

Met een certificeringssysteem voor diamanten zijn de problemen echter niet uit de wereld. Een land als Congo is niet alleen rijk aan diamanten, maar ook aan bijvoorbeeld coltan. De vraag naar dit hightech metaal, onmisbaar voor de productie van mobiele telefoons, is de laatste jaren enorm toegenomen. In Congo ontstond er een ware 'goudkoorts', tienduizenden verlieten huis en haard om naar dit 'zwarte goud' te gaan graven. Rebellenbewegingen, gesteund door Rwanda en Uganda, verdienden er miljoenen mee. NiZA ontwikkelde een coltan-quiz om de Nederlandse consument te informeren. Daarnaast wordt, in samenwerking met andere Nederlandse ontwikkelingsorganisaties, gepraat met overheden en bedrijven om de handel te beëindigen.

Om de het lijden van miljoenen Afrikanen te stoppen moet een einde komen aan de winstgevendheid van oorlogen. De handel in coltan en diamanten, maar ook olie, hardhout en goud, door rebellen én regeringen, mag niet bijdragen aan het voortduren van terreur. Fatal Transactions zal hier in 2002 aandacht voor blijven vragen.

6 Jaarrekening 2001

6.1 Financiële verantwoording

Het jaar 2001 stond voor NiZA in het teken van verdere opbouw en groei. Nadat in 2000 de reorganisatie was voltooid, kon in 2001 de nieuwe organisatie verder vorm krijgen. Met deze nieuwe organisatie kan NiZA niet alleen meer projecten realiseren in het Zuiden, maar ook meer voorlichtings- en lobbyactiviteiten uitvoeren in het Noorden.

De verdere opbouw van de organisatie betrof onder andere de drie programma's Media en Vrijheid van Meningsuiting, Sociaal-Economische Empowerment en Mensenrechten en Vredesopbouw. Het aantal projecten binnen het mediaprogramma is ten opzichte van 2000 verdubbeld. Dit heeft ook gevolgen gehad voor de personele omvang van het mediateam. Eenzelfde groei heeft plaatsgevonden bij het economie- en mensenrechtenprogramma, zij het dat deze nog niet zijn voltooid.

In 2001 is ook een volledig vernieuwde voorlichtingsafdeling opgezet. Nadat aanvankelijk nog niet duidelijk was op welke wijze NiZA na de reorganisatie organisatorisch invulling zou gaan geven aan de voorlichtingsactiviteiten, is in 2001 besloten om een aparte afdeling op te zetten. Door te investeren in voorlichtings- en publiciteitscampagnes wil NiZA niet alleen meer aandacht vragen voor de problematiek in zuidelijk Afrika, maar ook meer bekendheid krijgen onder het brede publiek.

De groei van de organisatie is sneller gegaan dan aanvankelijk was gedacht. Deze ontwikkeling heeft zowel positieve als negatieve consequenties gehad voor de financiële positie van NiZA. NiZA heeft in 2001 meer externe subsidies ontvangen voor projecten en voorlichtingsactiviteiten. Ten gevolge hiervan zijn meer activiteiten ontplooid dan in de voorgaande jaren. De groei heeft echter een druk gelegd op de beschikbare capaciteiten. Hierdoor werd uitbreiding van de personele en facilitaire middelen noodzakelijk. Dit heeft geleid tot een kostenstijging die niet geheel gedekt kon worden uit de stijging van de inkomsten.

Toelichting op de financiële situatie

NiZA heeft in het jaar 2001 een negatief bedrijfsresultaat geboekt van *f* 88.584. Dit negatief resultaat is in strijd met het gevoerde financieel beleid. Het gerealiseerde verlies was niet groot en betekent dus ook een onverwachte tegenvaller.

Het eigen vermogen is in 2001 afgenomen ten opzichte van 2000. De afname bedraagt *f* 198.697, waarmee het eigen vermogen van NiZA op *f* 1.736.843 komt. De afname komt voor rekening van zowel het vrij besteedbaar vermogen als het vastgelegd vermogen. De afname van het vrij besteedbaar vermogen komt voort uit het negatief resultaat 2001 (*f* 88.584). De afname van het vastgelegd vermogen bedraagt *f* 110.112 en vloeit voort uit de geplande afname van de reserve voor overheadkosten van het SANPAD-secretariaat.

Door het onverwachte verlies heeft het bestuur besloten meer garanties in te bouwen voor de komende jaren. Zo is de financiële onderbouwing van de begroting verstevigd en is een ondergrens gesteld aan het vrij besteedbaar vermogen, dit om de noodzakelijke buffer niet verder aan te tasten. Indien deze ondergrens wordt overschreden, dan zullen er bezuinigingsmaatregelen getroffen moeten worden. Daarnaast is de controle op de inkomsten en de uitgaven verscherpt. Door uitbreiding van de financiële administratie dient een verbeterde interne verslaglegging gerealiseerd te worden. Alleen op deze wijze kunnen budgettaire overschrijdingen vroegtijdig worden gesignaleerd.

Toelichting op de baten

De baten van NiZA ontstaan door eigen fondswerving, subsidies van overheden en anderen, en overige inkomsten. Hieronder staat vermeld hoe de baten in 2001 zich hebben ontwikkeld.

Fondswerving

De inkomsten fondswerving zijn in 2001 gedaald van 1,1 miljoen naar 1,0 miljoen gulden. De daling bedraagt f 95.245 oftewel negen procent ten opzichte van vorig jaar. In de begroting was hiermee geen rekening gehouden. In de begroting was juist uitgegaan van een stijging van de fondsinkomsten. De achterliggende gedachte hiervan was dat NiZA in 2001 vernieuwende acties en publiciteitscampagnes zou gaan opzetten die in positieve zin zouden doorwerken naar de fondsinkomsten. Gebleken is dat het opzetten van een nieuw publiciteits- en fondswervingsbeleid meer tijd heeft gekost dan aanvankelijk is gedacht. Deze vertraging heeft de fondsinkomsten geen goed gedaan en de dalende trend is niet tot staan gebracht.

De kosten van fondswerving zijn in 2001 gestegen en zijn f 83.946 hoger uitgevallen dan begroot. Dit betekent een overschrijding van 41 procent ten opzichte van de begroting 2001. Deze forse overschrijding heeft in combinatie met de verminderde fondsinkomsten er toe geleid dat het percentage kosten fondswerving ten opzichte van de inkomsten is gestegen naar 28 procent. Dit betekent een duidelijke stijging ten opzichte van het jaar 2000 toen dit percentage nog 19 procent bedroeg. Deze ontwikkeling houdt het risico in dat de kosten fondswerving boven de CBF-norm (Centraal Bureau voor de Fondswerving) gaan uitkomen. Deze norm stelt dat de kosten fondswerving over de afgelopen drie jaar niet hoger mogen zijn dan 25 procent. Hoewel deze norm nog zeker niet is overschreden, moet NiZA deze ontwikkeling scherp in de gaten houden.

De overschrijding van het budget en de geconstateerde capaciteitsproblemen met betrekking tot de fondswerving en de administratie in het bijzonder, heeft NiZA doen besluiten om een nieuwe fondswerver aan te trekken die verantwoordelijk is voor de gehele fondswerving. Door de fondswerver te plaatsen bij de afdeling communicatie van NiZA wordt zo een verband gelegd tussen publiciteits- en fondswervingscampagnes, hetgeen moet leiden tot hogere fondsinkomsten. Daarnaast wordt in 2002 een scherpere monitoring uitgevoerd op de uitgaven zodat deze niet meer boven budget kunnen stijgen.

Subsidies overheden en anderen

NiZA heeft in 2001 meer subsidie van overheden en anderen mogen ontvangen dan in 2000. De toename betreft zowel projectsubsidies alsmede voorlichtingssubsidies.

De toename van de projectsubsidies is grotendeels veroorzaakt door het sectorplan van het mediaprogramma. NiZA heeft ieder half jaar weer meer aanvragen van mediapartners in zuidelijk Afrika ontvangen. Omdat de financiële capaciteit van de donor PSO voldoende was, konden ook meer aanvragen worden gehonoreerd. Dit heeft ertoe geleid dat het mediaprogramma in 2001 een projectsubsidie heeft ontvangen van 4,5 miljoen gulden.

In 2001 heeft NiZA een aantal activiteiten uitgevoerd waarvoor externe financiering is verkregen in de vorm van projectsubsidies. In verband met de verkiezingen in Zimbabwe is het extern secretariaat Zimbabwe Watch opgezet, dat grotendeels extern gefinancierd is. Het mensenrechtenprogramma heeft een tweetal conferenties georganiseerd, te weten de Angola- en de Mozambique-conferentie, die eveneens grotendeels extern gefinancierd zijn. Voor de Stedenband Amsterdam-Beira heeft NiZA wederom een substantiële subsidie van de gemeente Amsterdam mogen ontvangen, waarvoor vele projecten in Beira en Amsterdam zijn uitgevoerd. In totaal heeft NiZA f 528.434 ontvangen voor uitvoering van deze projecten.

Daarnaast heeft NiZA in 2001 ook specifieke voorlichtingssubsidies ontvangen. Deze subsidies zijn bedoeld om met voorlichtingsactiviteiten in Nederland informatie te verschaffen over zuidelijk Afrika met als neven doel het draagvlak binnen de Nederlandse samenleving voor ontwikkelingssamenwerking te versterken. Vanuit de NCDO is f 200.000 aan voorlichtingssubsidie ontvangen. In 2001 werd bekend dat de aanvraag van NiZA bij de EU is gehonoreerd. Hierdoor wordt in de periode 2001-2003 ieder jaar een bedrag van f 300.000 ontvangen voor voorlichtings- en bewustwordingsactiviteiten. NiZA heeft in samenwerking met NOVIB een succesvolle subsidieaanvraag ingediend bij de EU voor de campagne Fatal Transactions. NiZA ontvangt voor een periode van anderhalf jaar een subsidie van f 500.000.

Resultaten beleggingen en overige baten

In de begroting was geen rekening gehouden met een eventuele waardevermindering of -vermeerdering van de beleggingen. In 2001 deed zich een waardevermindering voor van f 16.670. De beleggingskosten in 2001 bedroegen f 2.161,76. Deze kosten bestaan uit bewaarloon en verkoopprovisie van de bank.

Het beleggingsbeleid is eind 2001 herzien; het vermogen van NiZA wordt ondergebracht bij het ASN Obligatiefonds waarmee een rendement behaald kan worden van vijf procent op jaarbasis.

De rente-inkomsten zijn conform begroting. De verbeterde liquide positie van NiZA heeft hier grotendeels aan bijgedragen. Ook is de uitgekeerde coupon-rente op de staatsobligaties aanzienlijk geweest. NiZA zal in 2002 streven naar optimalisering van de rente-inkomsten, mede door de introductie van internet- spaarmogelijkheden bij de ASN Bank. Hierdoor kan een hoger rendement op de liquide middelen worden gerealiseerd.

De inkomsten van het blad Zuidelijk Afrika zijn wederom gedaald ten gevolge van een minder aantal abonnees. Ook zijn de advertentie-inkomsten lager uitgevallen dan aanvankelijk werd begroot. Daarentegen zijn de kosten van het blad gestegen. Dit is

voor een belangrijk deel te wijten aan de sterke stijging van de overheadkosten, die deels aan het blad worden doorberekend.

Naar aanleiding van de negatieve financiële resultaten van vorig jaar is er in 2001 veel overleg gevoerd over de positie van het blad. Iedereen was het erover eens dat het blad behouden zou moeten blijven. Omdat externe subsidiering niet mogelijk bleek en omdat een grote toename van het aantal abonnees op korte termijn niet te verwachten viel, is besloten op zoek te gaan naar externe financiering. Deze is gevonden in de vorm van zogenaamde specials. Deze specials worden gefinancierd vanuit bijdragen van donoren die een publicatie wensen over een specifiek thema. Dit thema wordt verzorgd door de redactie van het blad en wordt niet alleen gepubliceerd in het blad maar tevens in een aparte publicatie. Door deze oplossing blijft het financieel verantwoord het blad uit te geven. De verwachting is dat het blad in 2002 geen verlies meer zal opleveren.

Overige opbrengsten

De overige opbrengsten bedragen f 172.889. Dit wijkt in positieve zin aanzienlijk af van de begroting. De verklaring hiervoor is dat in 2001 door opschoning van de projectadministratie een aantal gereserveerde gelden voor projecten zijn vrijgevallen. Verder zijn verkoop van publicaties en onvoorziene baten ook onder overige opbrengsten geboekt.

Toelichting op de bestedingen

In 2001 heeft NiZA aan de doelstellingen f 7.464.176 besteed. Deze besteding is hoger ten opzichte van de begroting 2001 en ten opzichte van de besteding in het jaar 2000. De afwijking ten opzichte van de begroting heeft grotendeels te maken met de begrotingssystematiek. De stijging ten opzichte van het jaar 2000 bedraagt f 1.943.620. Deze stijging wordt veroorzaakt door het media-sectorplan dat in 2001 bijna het dubbele realiseerde ten opzichte van het voorgaande jaar.

De bestedingen onder voorlichting en bewustmaking bedroegen in 2001 f 1.074.202. Dit betekent een overschrijding ten opzichte van de begroting. Deze overschrijding is veroorzaakt door de sterkere groei van de afdeling voorlichting dan was voorzien, evenals de groei van de voorlichtingsactiviteiten. Wel is een vermindering van bestedingen gerealiseerd ten opzichte van het jaar 2000, die vooral in de uitvoeringskosten terug te vinden zijn.

NiZA heeft in 2001 voor bijna vijf miljoen gulden aan projectsubsidies besteed. Het leeuwendeel van deze besteding is gerealiseerd door het media-sectorprogramma. Het overige deel van deze bestedingen is gerealiseerd door de Stedenband Amsterdam-Beira, de Nederlandse campagne Fatal Transactions, een aantal conferenties omtrent Angola en Mozambique en een aantal overige projecten. Daarnaast zijn er vanuit de drie programma's eigen projecten gerealiseerd. Deze projecten vonden deels plaats in het kader van de op- en uitbouw van de sectorprogramma's en een aantal losse projecten die niet extern gefinancierd konden worden.

De kosten in Nederland voor de uitvoering van structurele hulp in het Zuiden bedroegen in 2001 f 1.049.628. Dit betekent een stijging ten opzichte van het jaar 2000 en een

overschrijding van de begroting. De stijging ten opzichte van het jaar 2000 geeft een duidelijke indicatie van de groei van de organisatie.

Op de volgende pagina's worden de balans en de staat van baten en lasten 2001 gepresenteerd.

De in dit jaarverslag opgenomen financiële verantwoording over 2001 is ontleend aan de jaarrekening 2001. De volledige jaarrekening waaraan de cijfers van de verkorte financiële verantwoording is ontleend, is verkrijgbaar via de NiZA website of gratis te bestellen bij het secretariaat van NiZA.

6.2 Balans per 31 december 2001

BALANS PER 31 DECEMBER 2001

Bedragen in Nederlandse guldens

	<u>31 december 2001</u>		<u>31 december 2000</u>	
	<i>f</i>	<i>f</i>	<i>f</i>	<i>f</i>
ACTIVA				
Materiele vaste activa bedrijfsvoering				
- bedrijfsmiddelen		72.653		54.585
Beleggingen		1.468.934		1.485.604
Vorderingen	5.413.334		8.315.013	
Liquide middelen	4.474.044		2.186.726	
		<u>9.887.378</u>		<u>10.501.739</u>
Totaal		<u>11.428.965</u>		<u>12.041.928</u>
PASSIVA				
Eigen vermogen:				
- besteedbaar vermogen	1.445.273		1.533.857	
- bestemmingsfonds	176.151		176.726	
- reserve AKV	42.766		170.372	
- fonds activa bedrijfsvoering	72.653		54.585	
		1.736.843		1.935.540
Schulden:				
- op lange termijn	40.000		48.000	
- op korte termijn	9.612.919		5.623.254	
		9.652.919		5.671.254
Schulden lang				

Jaarverslag 2001 - NiZA

- projectverplichtingen	39.203	4.435.134
Totaal	11.428.965	12.041.928

STAAT VAN BATEN EN LASTEN 2001

	Werkelijk 2001	Begroting 2001	Werkelijk 2000
BATEN			
Baten uit eigen fondswerving:			
- mailingacties	468.804		556.462
- contributies, donaties, giften en schenkingen	542.512		546.712
- nalatenschappen	-		3.387
	1.011.316	1.200.000	1.106.561
Kosten eigen fondswerving			
- verwervingskosten	161.286	115.000	183.639
- uitvoeringskosten	126.503	88.843	25.448
	287.789	203.843	209.087
(in % van baten uit eigen fondsenwerving)	28	17	19
Totaal eigen fondsenwerving	723.527	996.157	897.474
Beschikbaar uit fondsenwerving	723.527	996.157	897.474
Subsidies overheden en anderen	6.118.132	1.138.260	4.276.067
Resultaat beleggingen	16.670-	-	29.550-
Overige baten	440.490	300.000	268.378
Totaal beschikbaar voor doelstelling	7.265.479	2.434.417	5.412.369

STAAT VAN BATEN EN LASTEN 2001

	Werkelijk 2001	Begroting 2001	Werkelijk 2000
BESTEDINGEN			
BESTEED AAN DOELSTELLING			
Voorlichting en bewustmaking			
- eigen activiteiten	413.351	326.500	425.833
- uitvoeringskosten	660.851	466.693	962.358
	<u>1.074.202</u>	<u>793.193</u>	<u>1.388.191</u>
Structurele hulp			
- verstrekte steun / subsidies	4.973.752	350.000	3.286.930
- eigen projecten	366.594	324.000	92.096
- uitvoeringskosten Nederland	1.049.628	940.464	747.878
	<u>6.389.974</u>	<u>1.614.464</u>	<u>4.126.904</u>
Totaal besteed aan doelstelling	<u>7.464.176</u>	<u>2.407.657</u>	<u>5.515.095</u>
Overschot / tekort	<u>198.697-</u>	<u>26.760</u>	<u>102.726-</u>
Overschot toegevoegd / onttrokken aan:			
- vrij besteedbaar vermogen NiZA fonds	-		443.739
- vrij besteedbaar vermogen NiZA	88.584-		453.135-
- bestemmingsfonds	575-		575
- reserve AKV	127.606-		46.066-
- fonds activa bedrijfsvoering	18.068		53.300-
	<u>198.697-</u>		<u>108.187-</u>

6.3 Accountantsverklaring

Wij hebben de in dit jaarverslag opgenomen verkorte financiële verantwoording, zoals weergegeven in hoofdstuk 6, van Stichting Nederlands instituut voor Zuidelijk Afrika te Amsterdam over 2001 gecontroleerd. De verkorte financiële verantwoording is ontleend aan de door ons gecontroleerde jaarrekening 2001 van Stichting Nederlands instituut voor Zuidelijk Afrika. Bij de jaarrekening hebben wij op 26 april 2002 een goedkeurende accountantsverklaring verstrekt.

De verkorte financiële verantwoording is opgesteld onder verantwoordelijkheid van het bestuur van de stichting. Het is onze verantwoordelijkheid een accountantsverklaring inzake de verkorte financiële verantwoording te verstrekken.

Wij zijn van oordeel dat deze verkorte financiële verantwoording op alle van materieel belang zijnde aspecten in overeenstemming is met de jaarrekening waaraan deze is ontleend. Voor een beter inzicht in de financiële positie en in de resultaten van de stichting alsmede in de reikwijdte van onze controle dient de verkorte financiële verantwoording van de opstelling te worden gelezen in samenhang met de volledige jaarrekening, waaraan deze is ontleend, alsmede met de door ons daarbij verstrekte accountantsverklaring.

Amsterdam, 26 april 2002

Dubois & Co. Registeraccountants
M. Karman

7 Bijlagen

7.1 Medewerkers

Directie en management

Peter Hermes, directeur

Christine Brackmann, hoofd communicatie

Joke Hartmans, programmamanager Mensenrechten en Vredesopbouw

Rens van der Linden, programmamanager Sociaal-Economische Empowerment

Michaël Schwerzel, controller

Bob van der Winden, programmamanager Media en Vrijheid van Meningsuiting

Bestuur

Coen Stork, voorzitter

Niels Feis, penningmeester

Caroline van Dullemen

Marianne Heeremans

Ans Zwerver

Medewerkers

De met een * gemarkeerde medewerkers hebben in de loop van het jaar NiZA verlaten. Hieronder waren veel medewerkers die op tijdelijke basis in dienst waren, gefinancierd uit projectsubsidies.

Isabella Aprigliano, secretariaatmedewerkster*

Wiep Bassie, coördinator Zimbabwe Watch

Yvonne Bais, secretariaatmedewerkster (vrijwillig)

Karin van den Belt, programmamedewerkster Mensenrechten en Vredesopbouw

Maaïke den Besten, communicatiemedewerkster*

Maaïke Blom, coördinator Stedenband Beira-Amsterdam

Berendien Bos, communicatiemedewerker, website coördinator

Marcella Bos, BIDOOC, Blad Zuidelijk Afrika (stagiaire)

Sietse Bosgra, BIDOOC, archief, aidslobby (vrijwillig)

Marlène Cornelis, communicatiemedewerkster*

Anna Cornelisse, administratief medewerkster*

Marion van Dam, secretariaatsmedewerkster*

Anton Dekker, BIDOOC-medewerker

Elma Doeleman, Mozambique-conferentie

Gert Jan Doeleman, BIDOOC-medewerker (vrijwillig)

Sihle Dube, programmamedewerkster Sociaal-Economische Empowerment

Robbrecht den Engelse, secretariaatsmedewerker*

Colette Gerards, SANPAD

Dannny van Heezik, secretariaatsmedewerkster

Henk van den Heuvel, programmamanager Sociaal-Economische Empowerment*

Elke van den Hout, communicatiemedewerkster

Kirsten Hund, nationaal coördinator Fatal Transactions
Gerbina van den Hurk, secretariaatsmedewerkster
Sanna Jansen, communicatiemedewerkster (ziektevervanging)
Trudy Kragtwijk, SANPAD*
Christian Kuijstermans, projectmedewerker Media en Vrijheid van Meningsuiting
Nelke van der Lans, SANPAD
Hille Linders, communicatiemedewerkster
Madeleine Maurick, communicatiemedewerkster*
Wiard Molenaar, Mandela Lezing
Arjen Mulder, medewerker Sociaal-Economische Empowerment
Malti Oemrawsingh, secretariaatsmedewerkster*
Wendy Raaphorst, SAM/OSA
Helma Roozendaal, coördinator secretariaat*
Mirjam Rullmann, communicatiemedewerkster*
Judith Sargentini, coördinator ENIASA, coördinator Fatal Transactions
Astrid Schipper, programmamedewerkster Media en Vrijheid van Meningsuiting
Kier Schuringa, BIDOC-medewerker, archivaris
Udo Sprang, hoofdredacteur kwartaalblad Zuidelijk Afrika
Peter Stolte, secretariaatsmedewerker (vrijwillig)
Hanneke Timmer, coördinator secretariaat, personeelszaken
Ellen Uerz, fondswerving
Mayra Vreden, medewerkster financiële administratie
Ruth de Vries, programmamedewerkster Media en Vrijheid van Meningsuiting
Gerdi Wiesemann, secretariaatsmedewerkster*
Wendy Willems, SANPAD, medewerkster Mensenrechten en Vredesopbouw*
